Največji slovenski dnevnik v Združenih državah
Velja za vse leto . . . $6.00
Za pol leta $3.00
Za New York celo leto . $7.00
Za inozemstvo celo leto $7.00

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

The largest Slovenian Daily in the United States.
Issued every day except Sundays and legal Holidays.
75,000 Readers.

TELEFON: CHelsea 3—3878 | Entered as Second Class Matter September 21, 1903, at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3, 1870 | TELEFON: CHelsea 3—3878

NO. 216. — ŠTEV. 216. | NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 15, 1933. — PETEK, 15. SEPTEMBRA 1933 | VOLUME XLI. — LETNIK XLI.

KRVAVI IZGREDI V PREMOGOVNEM OKROŽJU

PREDSED. ROOSEVELT JE POSLAL LASTNIKOM PREMOGOVNIKOV ULTIMATUM, KI DANES POTEČE

Predsednik Roosevelt je pozval v Belo hišo premogovne barone in zastopnike delavcev. — Pogajanja, ki trajajo že mesec dni, so mu začela presedati. — Pred Gates premogovnikom v Uniontown se je vnel boj med štrajkarji in pomožnimi šerifi.

WASHINGTON, D. C., 14. septembra. — Predsednik Roosevelt je pozval danes v Belo hišo lastnike rovov mehkega premoga in zastopnike delavcev. Njegov namen je, končati pogajanja, ki trajajo med obema strankama že nad mesec dni, pa niso bistveno napredovala.

Povod za ta korak je dalo predsedniku poročilo, da je bilo v Uniontown, Pa., tekom stavkarjih nemirov ranjenih šestnajst oseb.

Predsednik je poslal v Uniontown zvezne uradnike ter jim naročil naj natančno preiščejo položaj in mu podrobno poročajo v dogodkih.

Splošno prevladuje mnenje, da bo predsednik predložil premogovnim baronom pravilnik in jih prisilil, da ga bodo podpisali.

Baje bodo imeli le štiriindvajset ur časa za premislek. Če se v tem času prostovoljno ne odločijo za odobrenje pravilnika, jim bo vsiljen.

UNIONTOWN, Pa., 14. septembra. — V teku enega meseca so se vdrugič završili v tukajšnjem kraju vroči nemiri. V boju med štrajkarji in pomožnimi šerifi je bilo obstreljenih šestnajst štrajkjev, nad dvajset so jih pa strahovito pretepli s krepeljci.

Boj je sledil sklepu unijskih voditeljev, naj zastavka trideset tisoč premogarjev v protest proti premogovnim baronom, ki nočejo podpisati pravilnika.

Malo prej je nameraval poslati governer Pinchot v okraj 350 narodnih gardistov, pa se je premislil, češ, da zaenkrat to ni potreba.

Nemiri so se završili pred rovi Frickove družbe, ki je podrejena jeklarskemu trustu. Osem rovov je zaprtih, osem jih pa še vedno obratuje.

Streljanje se je završilo pred Gates rovom, ki je oddaljen petnajst milj od tukaj. Pomožni šerifi se izgovarjajo, da so začeli piketi metati kamenje na stavkokaze. Ker niso hoteli mirovati, so pomožni šerifi otvorili ogenj.

Pomožni šerifi so se zavzeli za stavkokaze ter oddali proti štrajkarjem več salv. Posluževali so se tudi plinskih bomb. Neki pomožni šerif je bil tako nevarno ranjen na roki, da so mu jo morali odrezati.

Med ranjenimi premogarji je tudi stavkarski voditelj Louis Kromer.

Vzroke streljanja preiskujejo državni policisti in šerif Hackney. Frickova družba ima zaposlene neunijske delavce ter se ni udeležila washingtonskih pogajanj glede pravilnika. Pravi, da zanjo pravilnik ne pride vpoštev, ker dobavlja premog izključno le jeklarskemu trustu.

Gates premogovnik se nahaja ob ovinku reke Monongahela. Štrajkarji so se postavili na edini cesti, ki vodi proti rovu. "Bosse" so jih pustili mimo, ko so se pa približali stavkokazi, so jim zastavili pot.

Tedaj so stopili pomožni šerifi v akcijo. Ko so zgrabili stavkarskega voditelja Louisa Komerja, se je začel boj.

Kamenje je letelo, krepelci so žvižgali po zraku, in solzne bombe so začele vršiti svoje delo.

Tedaj je pa dal rovski superintendent Michael Donovan povelje: — Ogenj!

Kubanski predsednik San Martin—diktator

MLEKARSKA STAVKA V ILLINOIS

Zaštrajkalo je 500 farmerjev. — Niso zadovoljni s ceno NRA pravilnika. — Zahtevajo višjo ceno mleka.

Chicago, Ill., 14. septembra. — V McHenry in Kane okrajih je zaštrajkalo 500 farmerjev, ki niso zadovoljni z zveznim pravilnikom in njegovo ceno za mleko ter so ustavili dovoz mleka v Chicago.

Mirni, toda prepričevalni piketi so bili razpostavljeni po cestah, ki vodijo do mlekarn in so nagovarjali kmete, da peljejo mleko domov ter zahtevajo od svojih odjemalcev boljšo ceno.

Do sedaj še ni bilo nikakih izgredov. V nekaterih slučajih so policisti srpemljali truke z mlekom v Chicago. Dve veliki mlekarni, ki zalagata Chicago z mlekom, zagotavljata, da ne bosta mnogo prizadeti vsled štrajka.

The Pure Milk Association, ki je kooperativna mlekarska zadruga in katere člani so zaštrajkali, pravi, da so vsled štrajka njene zaloge mleka znižane samo za 11 odstotkov. Oba okraja prispevata le okoli 20 odstotkov mleka za Chicago.

Farmerji so na svojem zborovanju v Woodstocku odločili štrajk ter so določili 200 svojih članov, da med farmerji svojega okraja agitirajo za štrajk.

Voditelj štrajkarjev E. L. Bost iz Harvard, Ill., zahteva, da se dosedanja po pravilniku določena cena za čikaško okrožje $1.75 za sto funtov mleka zviša na $2.21.

ODVAJALCI PRED SODIŠČEM

Edwardsville, Ill., 13. septembra. — Pred najvišjim sodiščem je je pričela sodnijska obravnava proti šestim odvajalcem priletnega Augusta Luer iz Alton, Ill.

Med obtoženci je tudi Mrs. Lillian Chessen.

Državni pravdnik bo zahteval za obtožence smrtno kazen.

Atlanta, Ga., 13. septembra. — Proti Williamu Randolph Delinskemu se je pričela sodnijska obravnava, ker je 6. julija odvedel Johna K. Ottley, predsednika First National Bank. Kazen za odvedbo v državi Georgia je 4 do 20 let.

NEČEDNI ROPARJI

Grand Rapids, Mich., 14. septembra. — Štirje roparji so prišli v majhen beer garden. Od šestih gostov, med katerimi so bili štirje moški in dve ženski, so zahtevali ,da se slečejo. Ko 19 let stara Sally Phillips ni hotela ugoditi njihovi zahtevi, je nek ropar nameril na njo z revolverjem, nakar se je takoj slekla in ravnotako ostali gostje. Roparji so pobrali ves njihov denar v skupnem znesku $18, so vso obleko zmetali na kup in so nato odšli.

FRANCIJA JE DOBILA ZLATO

Cherbourg, Francija, 14. septembra. — Parnik Aquitania je razložil 195 sodov zlata v vrednosti 250,000,000 frankov ali $13,997,500. Zlato je namenjeno za Francosko banko,

VELIKE IZGUBE AMERIKANCEV

Vsled opustitve zlate valute so imeli ameriški turisti velike izgube. — Švicarski hoteli so zapuščeni.

Ženeva, Švica, 14. septembra. Ko so Združene države opustile zlato valuto, je več tisoč Amerikancev bežalo iz Švice. Vsled tega so imeli švicarski hoteli veliko škodo.

Več sto največjih hotelov je skoro praznih. Le malo številio Amerikancev, ki so še ostali v Švici, stanuje večinoma po privatnih hišah ter potujejo po železnici v tretjem razredu. Zaradi gorate dežele je vožnja po švicarskih železnicah zelo draga.

Diplomati, konzuli, časnikarski poročevalci in trgovci, ki so prisiljeni živeti v Švici, se zelo pritožujejo. Mnogi med njimi so opustili svoja stanovanja in stanujejo po privatnih hišah.

Švica je poleg Holandske še edina dežela na svetu, ki je obdržala predvojno zlato valuto.

Predno so Združene države sprejele srebrno valuto so dobili Amerikanci za dolar nekaj nad pet frankov, kar je komaj zadostovalo za kosilo v srednjevrstnem hotelu. Sedaj pa dobijo za dolar manj kot štiri franke, vsled česar morajo plačati okoli $2 za kosilo, ki bi v Ameriki veljalo 75 centov. Par nogavic velja sedaj približno $1.50, zavitek cigaret okoli 30 centov.

Življenje v Švici je še vedno 30 odstotkov dražje kot je bilo pred vojno. Vsled tega potujejo turisti v druge dežele, kjer je življenje mnogo cenejše.

Najbolj so prizadeti ameriški diplomati, katerim je bila zadnja leta plača že mnogokrat znižana. Vsled padca dolarja je njihovo življenje skoro neznosno in mnogi se pripravljajo, da se odpovedo svojim službam.

DEKLICA REŠILA BRATA

Middletown, N. Y., 14. septembra. — Ko je Betty Birch, ki živi na farmi blizu Dwaarkilla, videla, da je bik napadel njenega 12 let starega brata, je naglo sedla na truk in ga zavozila v sredino bikovega telesa. Bik se je zvalil po tleh, dekle pa naglo potegne brata na truk in ga odpelje.

ODVAJALEC JE BIL OBSOJEN

Atlanta, Ga., 14. septembra. — William Delinski, ki je bil prej mornar in prodajalec cigar, je bil zaradi odvedbe predsednika First National Bank. John K. Ottley obsojen na zaporno kazen od 21 do 28 let.

OREL SI JE ZLOMIL VRAT

Hastings, Pa., 14. septembra. — Oliver Smelsberger ima nagačenega zlatega orla, ki meri z razprostrtimi peruti šest čevljev, 16 palcev, kot dokaz nenavadne nezgode v gozdu. Smelsberger pravi, da se je orel zadel z glavo ob drevo in si zlomil vrat, ko se je zaletel proti fazanu.

GROF UČIDA JE ODSTOPIL

Za izgovor je Učida navedel slabo zdravje. — Njegov naslednik je Hirota, ki je velik nacijonalist.

Tokio, Japonska, 14. septembra. Grof Yasuya Učida je odstopil kot japonski zunanji minister. Na njegovo mesto je bil takoj imenovan bivši poslanik v Moskvi Koki Hirota, ki bo vodil japonsko zunanjo politiko bolj nacijonalistično kot jo je do sedaj vodil Učida.

Tokio, Japonska, 14. septembra. Odstopu zunanjega ministra grofa Učida je takoj sledilo imenovanje Koki Hirota, ki je bil doslej poslanik v Moskvi. Hirota je odločen nacijonalist in je ozko zvezan z vojaško kliko.

Hirotova zunanja politika bo mnogo bolj nacijonalistična in ne bo sklepala nikakih kompromisov. Za vzrok svojega odstopa je navedel grof Učida slabo zdravje, toda znano je, da so reakcijonarji že dolgo želeli imeti za zunanjega ministra Hirota.

Medtem pa vojni minister general Sadao Araki zahteva povečanje vojske in orožja, ker se Zdr. države nagibljejo h Kitajski in se tudi ameriško brodovje nahaja v Pacifiku.

Araki je pred najvišjim vojnim svetom povdarjal, da Japonski preti velika kriza, ker je po odstopu iz Lige narodov ostala osamljena.

— Nikdo ne ve, kaj bodo napravile Združene države, ko bo po letu 1935 ameriško vojno brodovje močnejše od japonskega, — pravi list "Asahi".

POROČNA SODIŠČA V NEMČIJI

Monakovo, Nemčija, 14. septembra. — Nemška vlada je izdala odredbo, da bo s 1. januarjem 1934 pričelo poslovati sodišče, ki bo imelo nalogo odločevati, ako se smeta dva zaročenca poročiti Po novi postavi mora zdravniška preiskava dognati, ako kateri izmed njih nima kake dedne bolezni, vsled katere zakon ne bi bil dovoljen, razun ako se izvrši sterilizacija.

NESREČA POLJSKIH LETALCEV

Moskva, Rusija, 14. septembra. Polet dveh poljskih letalcev je imel nesrečen konec, ko je aeroplan treščil na tla 400 milj pred Moskvo. Pri nesreči je bil ubit stotnik Josip Levonevsky, njegov tovariš, ravnatelj poljskega zrakoplovnega urada polkovnik Filipovič pa je s padalom skočil iz aeroplana in je bil le lahko poškodovan. Leteti sta nameravala iz Varšave v Sibirijo.

JAPONSKA BO ZAHTEVALA VEČ LADIJ

Tokio, Japonska, 14. septembra. Mornariški minister admiral Mineo Osumn je rekel, da bo Japonska zahtevala izpremembo mornariškega sorazmerja med državami na prihodnji mednarodni konferenci. Minister je rekel, da Japonska nikakor ni zadovoljna z Anglijo in Združenimi državami s sorazmerjem 5—5—3,

OTOŠKI REPUBLIKI PRETI ŽE ČETRTA REVOLUCIJA

HAVANA, Kuba, 14. septembra. — Novi kubanski predsednik Ramon Grau San Martin si je prisvojil v republiki diktatorsko oblast. To se mu je zdelo potrebno, kajti Kubi preti v teku enega meseca že četrta revolucija.

Po mestih se vrše delavski nemiri, skoro sleherni dan izbruhne kak novi štrajk, in komunistični agitatorji so na delu.

San Martin je prišel s člani svojega kabineta do zaključka, da je najbolje, ča začasno odpravi ustavne svoboščine ter prevzame diktatorsko oblast.

V noti, ki jo je izročil predsednik ameriškemu poslaniku, svari Ameriko pred intervencijo ter pravi, da bodo ameriški trgovski interesi na Kubi deležni iste pozornosti, kot so jih deležni kubanski trgovski interesi v Združenih državah.

Colonel Fulgencio Batista, ki je bil še pred tednom dni navaden narednik, je pozval vse armadne postojanke, naj ščitijo ameriške interese.

Predsednik San Martin je razpustil tajno policijo, ki je bila največja opora bivšega predsednika Machada.

KAM JE ŠLO KITAJSKO ZLATO?

Prostovoljni prispevki so dosegli $20,000,000. — Denar je bil namenjen za vojno proti Japonski.

Peiping, Kitajska, 14. septembra. — Kitajska vlada je pričela preiskovati, kam je šlo več milijonov dolarjev denarja, ki je bil nabran za obrambo Mandžurije proti japonskemu vpadu, ki se je pričel pred dvema letoma.

Kitajski junaki, ki so se borili in krvaveli ter slednjič bežali, so razočarani nad škandalom in povprašujejo, kam je šlo 20 milijonov dolarjev.

Obseg celega škandala je razjasnil general Ma Čan-Šan, ki se je junaško boril z Japonci ob reki Nonni v Mandžuriji, ki je nato pobegnil v sovjetsko Rusijo in ki se je sedaj preko Evrope zopet vrnil na Kitajsko.

Ob njegovem povratku so generala Ma proslavljali kot narodnega junaka in je bil imenovan za člana narodnega vojaškega sveta Temu mestu pa se je kmalu odpovedal in je pozneje naznanil, da je od $20,000,000, kateri sklad je nabral kitajski narod s prostovoljnimi doneski za boj proti Japoncem, prejel samo $1,713,000.

Vsled tega je kitajski narod zelo ogorčen in radovedno izprašuje, kam je šlo ostalih $18,187,000.

Preiskava hoče dognati, kam je šel ta denar in kdo ga je poneveril.

Mnogi Kitajci so prodali svojo lastnino, da so mogli prispevati v ta sklad.

Vlada je prosila vse prostovoljne skupine, ki so se borile proti Japoncem, da vladi sporočijo, koliko denarja so prejele iz tega sklada. Vse organizacinje, ki so nabirale denar, so bile naprošene, da sporoče vladi, koliko denarja so nabrale, in komu so ga izročile za nadaljno odpošiljatev vojaškemu poveljstvu.

HOOVER JE PROTI PROHIBICIJI

Del Monte, Ca., 14. septembra. Herbert Hoover, ki je bil kot predsednik glavni zagovornik prohibicije, je bil privatno za odpravo Volsteadove postave, kakor je trdil Artur Rice iz Bostona na konveneciji American Hotel Association.

Rice je rekel:

— Predsednik Hoover me je poklical v Washington in mi je rekel v privatnem razgovoru, da je za odpravo 18. amendmenta kar najprej mogoče.

— Govoril je tudi o razsežnosti butlegarstva, ki mora po njegomnenju biti odpravljeno. Toda prosil me je, da tega razgovora ne izdam javnosti.

GANDHI SE JE SPOKORIL

Molitev ga je prepričala, da ne sme biti v ječi. — Obljubil je, da ne bo več agitiral za nepokorščino.

Poona, Indija, 14. septembra. Mahatma Gandhi je obljubil, da ne bo več vodil propagande za nepokorščino do 3. avgusta 1934, četudi ve, da je to "grenek kelih umiranja".

To zagotovilo je dal Gandhi narodnemu voditelju Pandit Jawarhalalu.

— Odkar sem bil 23. avgusta nepričakovano izpuščen iz ječe, me je objela tema, — je rekel Gandhi. — Vzelo mi bo več tednov, predno se mi bo zdravje vrnilo. Zato sem po dolgi molitvi sklenil, da se ne vem več v ječo do 3. avgusta 1934, ko bi imela poteči moja zaporna kazen, katere sem bil oproščen, ko sem se pričel postiti.

— Toda to ne zadene prav nič mojega nasveta, katerega sem dal svojim rojakom, da vsak za sebe kaže nepokorščino proti angleškim oblastim.

— Da sem prenehal z agitacijo, je škoda, toda je bilo neizogibno. To je za mene grenek kelih umiranja. Morem ostati izven ječe, toda ne morem slepomiši z vlado, ako se zopet česa loti.

— Toda, če me zopet vržejo v ječo, in bom čutil notranjo silo, tedaj ne bom prav nič omahoval in se bom pričel zopet postiti do konca. In ako mi bo prepovedamo delovati za "nedotakljive", tedaj tudi izpust iz ječe ne bo prenehal mojega posta.

Naročite se na "GLAS NARODA" največji slovenski dnevnik v Združenih državah.

"Glas Naroda"

Owned and Published by
SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
(A Corporation)

Frank Sakser, President — L. Benedik, Treas.

Place of business of the corporation and addresses of above officers:
216 W. 18th Street, Borough of Manhattan, New York City, N. Y.

"GLAS NARODA"
(Voice of the People)

Issued Every Day Except Sundays and Holidays

Za celo leto velja za Ameriko in Kanado	$6.00	Za New York za celo leto	$7.00
Za pol leta	$3.00	Za pol leta	$3.50
Za inozemstvo za celo leto	$7.00		
Za četrt leta	$1.50	Za pol leta	$3.50

Subscription Yearly $6.00

Advertisement on Agreement

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izvzemši nedelj in praznikov.

Dopisi brez podpisa in osebnosti se ne priobčujejo. Denar naj se blagovoli pošiljati po Money Order. Pri spremembi kraja naročnikov, prosimo, da se nam tudi prejšnje bivališče naznani, da hitreje najdemo naslovnika.

"GLAS NARODA", 216 W. 18th Street, New York, N. Y.
Telephone: CHelsea 2—3878

DRŽAVA MAINE

V tekočem tednu so glasovale štiri države glede prohibicije: Maine, Maryland, Colorado in Minnesota.

Kot dosedaj še nobena, se tudi te štiri niso izneverile treznemu razumu in so se izrekle s pretežno večino glasov proti hinavščini, ki je poosebljena v ameriški prohibiciji.

26. država, ki je obrnila prohibiciji hrbet, je Maine.

Suhači so jo smatrali za svojo nezavzetno trdnjavo. Vanjo so upirali svoje upapolne poglede, češ, če se je vsa dežela zarotila proti nam, država Maine nam bo ostala zvesta. Pa so se kruto prevarili.

Leta 1858 je bila v državi Maine sprejeta stroga prohibicijska postava, ki je bila leta 1884 vključena v državno zakonodajo. Še leta 1908 je bilo jasno, da bodo državljani Maine obdržali prohibicijo, ki je tedaj igrala važno vlogo v kampanji za governerske volitve.

Republikanec Bert M. Ferland, odločen zagovornik prohibicije, je zmagal. Leta 1910 je pa zmagal demokrat Frederick W. Plaisted, ki je obljubil, da bo ponovno predložil narodu zadevo glede obdržanja prohibicije.

2. marca 1911 je zakonodaja sprejela tozadevno odredbo, čemur je sledila najbolj vroča kampanja v zgodovini države.

Dne 11. septembra je bil predlagani dodatek k ustavi poražen le z malenkostno večino glasov, četudi je prebivalstvo vseh mest glasovalo za preklic. Ljudje po deželi so se zavzeli za prohibicijo, in s tem so bila končana prizadevanja, da bi dobila Maine bolj napredno zakonodajo. Umevno je, da je Maine glasovala tudi za splošno uvedbo suše.

Maine je veljala že odnekdaj za steber prohibicije.

Do zadnjega so suhači upali, da bo Maine prva država, ki bo prekrižala mokračem račune s tem, da bo glasovala za obdržanje osemnajstega amendmenta.

Celo potem, ko se jim je država Vermont izjalovila, so se zanašali na Maine.

Zdaj pa ne upajo več. Tudi Maine se je pridružila zmagovitemu pohodu pod zastavo osebne svobode.

Usoda prohibicije je s tem zapečatena. Le še par držav manjka do števila, ki je potrebno za odpravo suhaške hinavščine.

Prav nič čudnega ne bo, če bo vseh oseminštirideset držav glasovalo tako kot so glasovale dosedanje. Eno najbolj žalostnih poglavij ameriške zgodovine se bliža svojemu koncu.

Dolgih trinajst let je trajalo, da sta pričela zmagovati razsodnost in zdrav razum.

DENARNA NAKAZILA IZVRŠUJEMO TOČNO IN ZANESLJIVO PO DNEVNEM KURZU

V JUGOSLAVIJO		V ITALIJO	
Din 200	$ 4.40	Lir 100	$ 8.50
Din 300	$ 6.50	Lir 200	$16.50
Din 400	$ 8.55	Lir 300	$24.75
Din 500	$ 10.60	Lir 400	$32.80
Din 1000	$ 21.—	Lir 500	$41.—
Din 5000	$103.25	Lir 1000	$81.50

KER SE CENE SEDAJ HITRO MENJAJO SO NAVEDENE CENE PODVRŽENE SPREMEMBI GORI ALI DOLI

Za izplačilo večjih zneskov kot zgoraj navedeno, bodisi v dinarjih ali lirah dovoljujemo še bolje pogoje.

IZPLAČILA V AMERIŠKIH DOLARJIH

Za izplačilo $5.00 morate poslati ..... $ 5.75
" " $10.00 " " $10.85
" " $15.00 " " ..... $16.—
" " $20.00 " " ..... $21.—
" " $40.00 " " $41.25
" " $50.00 " " $51.50

Prejemnik dobi v starem kraju izplačilo v dolarjih.
Nujna nakazila izvršujemo po Cable Letter za pristojbino $1.—

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
"Glas Naroda"
216 WEST 18th STREET, NEW YORK, N. Y.

Iz Slovenije.

Zapeljivec brez srajce.

Nekje na Dolenjskem je živel mož v mirnem zakonskem sožitju s svojo mlado ženico. Z dobrim posestnikom se je seznanil brezdomovinec, ki ga je mož vzel v hišo. Fant pa je svojega dobrotnika bridko razočaral. Kmalu je pokazal svoje pravo lice. Vse mu je dišalo preje, kot po pošteno delo. V posestnikovi odsotnosti se je fant pričel zanimati v prvi vrsti za njegovo mlado ženico, ki si jo je kot zastaven fant pridobil in jo ujel v svoje mreže. Vaščani, ki so razmerje obeh ljubimcev opazili, so večkrat opozorili moža, da naj bolj pazi na svoj dom in reči, ki se v njem dogajajo. Bil pa je, kot se pogosto dogaja, napram ženi preveč zaupljiv. O tem se je prepričal na svoje lastne oči, še bolj pa občutil na svoji koži. V eni preteklih noči, ko se je vrnil mož z dela domov, je ob svojem prihodu iznenadil ženo in njenega ljubimca v kaj čudnem položaju. Ves besen se je mož zagnal proti njima. Imela pa sta srečo. Oba sta se z naglim begom še pravočasno rešila krepkih batin, ki so jima pretile od prevaranega moža. Brezdomovinec je bil še toliko predrzen in nesramen, da je osleparjenemu možu zagrozil, da ga bo zadavil, če žene ne pusti pri miru.

Zaenkrat bi bila zadeva od strani prevaranega moža, ki je drugače sila miroljuben, končana, če bi se zapeljevanje ne ponavljalo in če bi se brezdomovinec že kar očitno ne polastil njegove žene. Velika ljubosumnost na obeh straneh se je pričela oglašati, predvsem še pri brezdomovincu, ki je kar besnel, če je opazil svojo ljubico pri zakonskem možu. Zadnjo noč, ko sta pomirjena zakonca mirno spala v svoji hiši, je iznenada planil vročekrvnež v hišo in pristopil k zakonski postelji. Ljubosumni brezdomovinec je zgrabil moža za vrat. Mož se je v strahu s podvojeno močjo spopripel z ljubimcem svoje žene. V Adamovem kostumu se je spustil hočeš nočeš v boj z njim. V napadu in obrambi sta se prerila iz hiše, kjer se je prava bitka šele pričela. Mož je bil v borbi s fantom močnejši in pošteno ga je premikastil. Na kraju čudne borbe je ostala v posestnikovih rokah le še sama — zapeljivčeva srajca, dočim je zapeljivec sam pobegnil. Ko pa se je po junaškem boju varani mož zmagoslavno vrnil v svoje zakonsko svetišče, ni več našel tam svoje žene. Nezvesta mu je ponovno pobegnila s premaganim, toda močnejšim.

Tragedija mladega inženirja.

31. avgusta zvečer ob pol 21. se je pripetila mlademu inženirju J. Bandelnu težka nezgoda. Pred kratkim je nastopil službo pri KID. Dodeljen je bil tovarnam na Javorniku. Usodnega večera se je napotil z doma z namenom, da pojde na Jesenice z električno lokomotivo. Nesreča je hotela, da je šel preko tira v trenutku, ko je privozila z Jesenic lokomotiva. Hotel je steči. Tedaj pa mu je noga zašla med kretnico. Voznik ni mogel stroja več ustaviti. Kolo lokomotive je zgrabilo nogo mladega človeka in mu jo dobesedno odrezalo. Nesrečni inženir, ki je nekaj časa študiral na graški tehniki, leži v ljubljanski bolnišnici.

Jubilej nadučitelja Janka Tomana

Med prosvetnimi delavci, ki se tako vglobili v življenje svojega kraja, da vladajo med njimi in med prebivalci samo očetovski, bratski in prijateljski odnošaji, zavzema odlično mesto upokojeni nadučitelj Janko Toman, ki je 3. septembra v Moravčah dopolnil 70 let svojega neumorno delavnega ter na narodni prosveti in napredku posvečenega življenja.

Tragedija obupane matere.

Zadnje znižanje delavnih ur v tovarni je pretreslo mnogo družino. Tako je težko gospodinjila tudi žena železničarja v Pekrah, ki je preživljala kopico otrok. Zadnje dni je reva obupala nad življenjem in sklenila je napraviti konec svojemu trpljenju, 1. septembra okrog 8. se je zaklenila v sobo in spila večjo množino lizola. Ker je delj časa ni bilo na spregled, so jo pričeli otroci pogrešati. Ko se pa mati le ni oglasila, je starejši sin splezal na okno in opazil, kako se mati zvija na postelji. Na krike otrok so prihiteli sosedje, ki so siloma odprli vrata in takoj poklicali reševalce. Nesrečnico so prepeljali v bolnico, kjer so jo rešili gotove smrti.

Požar na Ježici.

Ni še dolgo, kar je na Ježici gorelo, že je 1. septembra spet zapel rdeči petelin sredi vasi. Nekoliko pred polnočjo je nastal ogenj v večjem kozolcu posestnika Kroparja blizu Štirnovega kopališča ter se je zaradi nakopičenega sena razširil z bliskovito naglico. Na pomoč so takoj prihiteli domači in črnuški gasilci, ki pa niti niso stopili v akcijo. Vsaka pomoč je bila zaman in je kozolec pogorel do tal.

Škoda je precej velika. Kako je požar nastal, ni znano, sodijo pa, da ga je zanetila zlobna roka. Po vasi krožijo vesti, da sta pod kozolcem spala dva Bosanca, ki sta najbrž kadila ter zaspala s tlečo cigareto. Mogoče je tudi, da sta odvrgla tleč ogorek. Orožniki so uvedli preiskavo.

Strahovita nesreča pri razstreljevanju skal pri Novem mestu.

31. avgusta popoldne okrog 16. ure se je pripetila pri gradbi nove občinske ceste, ki vodi v Ragovo, strahovita nesreča. Delavec Fink Jože, star 50 let, doma iz Broda, je bil zaposlen v neposredni bližini Škedljeve hiše pri razstreljevanju skal. V neko živo skalo sta bila zavrtana dva naboja. Prvi je takoj eksplodiral, drugi pa je tokratno zatajil. Fink, ki se je hotel prepričati, kaj je temu vzrok, se je v svoji preveliki srčnosti približal naboju, ki pa se je tisti hip vžgal. Posledice so bile strašne. Zračni pritisk je vrgel nesrečnega Finka vsega zalitega s krvjo ob tla, kjer je ostal nepremičen. Nujno pozvani taksi, kamor so položili nezavestnega, je prepeljal ranjenca v bolnico usmiljenih bratov, kjer mu je bila nudena prva pomoč. V bolnici so ugotovili, da je ponesrečenec dobil hude poškodbe zlasti po vsem obrazu, kjer je ves obžgan. Zelo obžgani pa ima mož tudi obe roki. V veliki nevarnosti so tudi njegove oči, ki si od prazstreljenih drobcev kamenja občutno prizadete.

"GLAS NARODA" zopet pošiljamo v domovino. Kdor ga hoče naročiti za svoje sorodnike ali prijatelje, to lahko stori. Naročnina za stari kraj stane $7. V Italijo lista ne pošiljamo.

BARONOM NEKAJ NI PRAV

V Revalu se je zaključil konres "Bratstva baltiških plemičev", ki je bilo ustanovljeno leta 1922. Njegov utemeljitelj Dellinger je zbral do 1300 baronov in pemičev, potomcev nekdanjih križarjev. Razpravljali so v mednarodnih političnih spremembah in svojih nalogah. "Bratje" so sklenili, da bodo smatrali državno samostojnost Litve, Latvije, Finske in Estonske za "trenutno naključje, ki ne sme ovirati dela za zedinjenje teh dežel z bodočo nemško monarhijo". Baronsko bratstvo je prevzelo srednjeveška redovna pravila. Člani plačajo v skupno blagajno po 10 odstotkov svojih dohodkov in ne smejo se oženiti ali sprejeti javne službe brez dovoljenja velikega mojstra. Seveda kličejo bratje tudi, da se prekliče agrarna reforma, ki je uničila njihova velposestva. Baltiški listi pišejo, da bi bilo pod častjo mladih republik preganjati smešne "viteze zvonenja po toči", ki se ne morejo navaditi na nove razmere.

LAŠKI MANEVRI OB MEJI

V času od 3. do 27. avgusta so se vršili veliki vojaški manevri na ozemlju med Sv. Lucijo, Cerknem, Idrijo in Vipavo. Pri teh manevrih so sodelovali armadni zbori iz Trsta, Vidma in Verone. Vršili so se pod poveljstvom poveljnika armadnega zbora v Veroni. Vsega je pri vajah nastopalo okrog 40 polkov vojaštva. Samo v občini Črni vrh je bilo razmeščenih pet polkov, in sicer 22. artilerijski, 11. tehnični ter 51., 57. in 75. pehotni. V Črnem vrhu je imela svoj glavni stan tudi deseta brigada. Vsa artilerija je motorizirana. S težkimi tovornimi avtomobili so prevažali večinoma poljske in gorske topove in jih razmeščali okrog Novega sveta, Godoviča in Zaloga, pa tudi na višjih točkah, zlasti na Javorniku. Pri manevrih sa uporabljtli tudi rakete, žaromete ter izvajali umetno meglo. Blizu Vojskega in v Hrušici sta bili postavljeni dve veliki radio-oddajni postaji s preko 20 m visokima antenama. Poleg tega je bilo razmeščenih na raznih krajih 40 sprejemnih aparatov. Vojakov je bilo toliko, da so morali zaseči ljudem celo travnike, da so si lahko postavili šotore. Ko so travnike vse razkopane in pomandrane zapustili, so plačevali kmetom za vsak travnik po 20 do 30 lir odškodnine, čeprav so morali ljudje po dva dni izravnavati razkopano zemljo. Med manevri je moralo prebivalstvo "vojnega ozemlja" šestkrat naglo zapustiti svoje domove. V gotovih presledkih so se oglasili po vaseh vojaški glasniki, ki so opozarjali na "prihod sovražnika", nakar so morali ljudje pustiti vse delo in z živino vred pobegniti. Naravno je, da so bili ljudje zaradi tega zelo ogorčeni, ker so bili moteni v najnujnejšem poljskem delu. Kdor je kritiziral, je bil takoj aretiran. V Lomeh, Podkraju, na Colu, v Zalogu in drugod so jih mnogo zaprli.

Zanimivo je, da imajo Italijani zelo slabe zemljevide o obmejnem ozemlju. Neki general je zašel in je povpraševal pri kmetih po večjem kraju, ki je bil oddaljen komaj pol ure hoda, a ga na zemljevidu ni mogel najti. Zgradili so tudi posebno električno centralo, za katero so črpali vodo z Vodic.

Pri vojnih vajah so uporabljali tudi celo vrsto kavern, ki so bile v poslednjih letih zgrajene po vsej Hrušici, Trnovskem gozdu in okrog Idrije. Tudi sedaj so gradnje še v polnem teku. Tako grade na pobočjih vzhodno od Črnega viha tri nove zelo dolge podzemeljske votline. V Zalogu so pričeli kopati na šestih krajih. Tam blizu stoji tudi Figovčeva gostilna, ki je blokirana in ne sme nihče v njo. Dva metra za hišo namreč kopljejo en vhod v novo kaverno. Tu nameravajo zgraditi podzemeljsko železniško postajo za vojaško železnico, ki bo speljana iz Gorice na Čepovan in dalje skozi Vojsko-Čekovnik na Zalog. Tudi v Zalogu nameravajo še te dni postaviti parno električno centralo. Zgradili so deset velikih barak in že sedaj je v Zalogu pri teh delih zaposlenih nad 200 delavcev. Pripeljali so tudi ogromne gradbene stroje. Iz Vipave prihajajo na dan za dnem avtomobili s cementom in železnimi traverzami, ki jih bodo pri tem rabili za utrditev podzemskih kavern na Špiku, Javorniku in okoliških hribih. Kavern je dosedaj okrog osemnajst.

Razen kavern so zgradili letos v Hrušici tudi 15 km novih cest. Cesto Podkraj-Vodice-Cene nad Colom baš dokončujejo.

Pri delu je zaposlenih 200 ljudi. Cesta je široka le tri metre in vodi preko pobočja Javornika, od tam pa vodi odcepek ceste na vrh hriba, ki dominira nad vso logaško planoto. Razen tega pa gredo odcepki ceste do posameznih kavern. Drugo cesto grade iz Podkraja v Predjamo na Pivki, tretjo pa iz Podkraja direktno proti Vipavi. V celoti je v gozdovih, hribih in vaseh na ozemlju črnovrške občine zaposlenih 2000 italijankih delavcev.

Iz Jugoslavije.

Samomor vdove.

Te dni se je v Bjelovaru obesila zdravnikova vdova Blanka Kloštra. Omračil se ji je um in v hipni duševni zmedenosti si je končala življenje.

Pes v smrt s svojim mladim gospodarjem.

7-letni Andrija Bušek iz vasi Kovačice blizu Velikega Bečkereka je pasel kravo in spremljal ga je pes. Bil je truden, pasel je ob železniški progi, pa je legel na tračnice in zaspal. Kar se je približal vlak, strojevodja je dečka opazil in začel je vlak ustavljati. Videč svojega mladega gospodarja v nevarnosti, je začel pes na vso moč lajati, pa ni mogel dečka zbuditi. Strojevodja ni mogel vlaka pravočasno ustaviti in tako je lokomotiva zgrabila dečka in psa. Dečku je odtrgalo glavo, psa pa razpolovilo.

Pretresljiva tragedija kmečke družine.

V vasi Prveči blizu Nove Gradiške, se je obesila kmetica Gjurgja Radojčić. Zjutraj je bila še pri svoji bolni materi, potem je pa odšla v izbo in se obesila. Kaj jo je pognalo v smrt ni znano. Pred štirimi leti je utonila v Savi njena hči Jelena, pred dvema letoma je pa Gjurgjija ubila svojega moža Nikolo in je bilo pogojno obsojena na leto dni ječe.

ELEKTRIČNE PASTI

V Ilzu pri Gradcu so oblasti odkrile nenavaden atentat. Elektromonterja Krause in Baure, ki sta stanovala skupaj, sa bila že dalj časa med seboj sprta. Ko je hotel Krause ugasniti električno luč, je začutil močan električni udarec, istočasno pa ga je napadel moški, najbrže njegov sostanovalec. Preiskava je ugotovila, da je bila v sobi cela vrsta električnih pasti, pri katerih bi zadostoval samo kratek dotik, da bi nastopila smrt.

DRUŠTVA

KI NAMERAVATE PRIREDITI

VESELICE,

ZABAVE

OGLAŠUJTE

"GLAS NARODA" ne čita samo vaše članstvo, pač pa vsi Slovenci v vaši okolici.

CENE ZA OGLASE SO ZMERNE

Peter Zgaga

Prijatelj Tone Terbovec me pozdravlja iz Chicage. Škoda, da mi ni prej naznanil, da gre tja na počitnice. V tem slučaju bi mu odstopil celo kopico prisrčnih in mamljivo dišečih vabil, ki so mi jih poslale ljubeznjive neznanke. Ker je še vedno fant od fare, bi mu bil iz srca hvaležen, če bi namesto mene kako dobro delo opravil.

K tisti, ki me je zadnjič vabila z besedami "Le pridi, le pridi, sem sama doma", mu pa ne svetujem hoditi, ker ni sama, pač pa omožena.

Iz zanesljivega vira sem izvedel, da je njen mož osoten samo od osmih do dvanajstih opoldne ter od ene do petih.

Pa tudi med tem časom večkrat bruhne v hišo, da pogleda, če je v ajsbaksi kaj hladnega za suho grlo. Tonetu bi ne privoščil, da bi se ob taki priložnosti sestala, na teden.

*

Ali se bo NRA obnesla ali se ne bo? To vprašanje je zaenkrat vsesprevladujoče.

Nekdo je rekel predsedniku Rooseveltu: — Če se bo NRA obnesla, boste vi največji predsednik Združenih držav. Če se ne bo obnesla, vas bodo smatrali za najslabšega.

Predsednik mu je pa baje odgovoril: — Če se NRA ne bo obnesla, ne bom jaz najslabši, pač pa zadnji predsednik Združenih držav.

To so pomembne besede... Zadnji predsednik... Vstaja... revolucija... in najbrž — anarhija...

*

Stvar ni tako lahka kot domnevajo nestrpneži. Pomisliti je treba, da je Amerika največja industrijalna dežela na svetu. Da so bili dosedaj kapitalisti absolutni gospodarji svojih delavcev. Da se niso brigali ne za boga in ne za hudiča, kadar je šlo za njihovo mošnjo. Najmočnejše strokovne organizacije so le malo ali nič opravile napram njim.

Zdaj se pa naenkrat pojavi možak in jim pravi: — Dovolj je tega. Zanaprej bo drugače in sicer tako, da bo pravici že vsaj deloma zadoščeno.

Drznega poskusa se je lotil mož. Začetek je dober, toda naenkrat ne more biti vse.

Predolga in preveč viharna je bila noč, in nebo je še vedno pokrito s tako težkimi oblaki, da solnce ne more skozi.

Dejstvo je, da je v zadnjih šestih mesecih dobilo dva milijona nezaposlenih delo. Če bi bil še vedno Hoover na krmilu, bi se v tem času število nezaposlenih skoro-gotovo za dva milijona povečalo.

In nadalje je razveseljivo, da zasluži marsikateri delavec petnajst dolarjev na teden, dočim je bil pred nekaj tedni plačan za isto delo s petimi ali šestimi dolarji.

To je za začetek več kot bi si kdo drznil sanjati.

*

Do popolnega uspeha je pa še vedno dolga in trnjeva pot. Človeške čudi ni mogoče prikrojiti po enem kopitu. Naj bo komanda še tako ostra in mogočna, vedno jih bo dosti, ki bodo pridili soglasje in enotnost.

Ni dolgo tega, ko je poročalo časopisje, da neka newyorška tiskarna tiska za vlado plakate z višnjevim orlom. Tiskarji morajo delati po petdeset ur in dobe za svoje delo po deset dolarjev

*

Če bi Hitlerjevi fašisti vdrli v Avstrijo — kar se prav lahko zgodi — se bo vnela borba za južni del Koroške. Avstrija ne ve, kaj bi s Koroško, Italija bi jo rada, Jugoslavija je pa upravičena do nje. Žal, da se taka vprašanja ne dajo reševati pri zeleni mizi. Če se rešujejo, je rešitev polovičarska.

Leta 1918 je imela Jugoslavija generalov na pretek — toda med njimi enega samega generala Maistra, ki je pa imel v okolici Maribora čez glavo opravka in ni mogel biti istočasno tudi ob Soči in na Gosposvetskem polju. Ob Soči in na Gosposvetskem polju ga nam je manjkalo, in zato ima Slovenija danes pristrižene krekljuti. Predno ji bodo krekljuti zrasle, ji bo pa najbrž oslabelo srce.

KRATKA DNEVNA ZGODBA

VLADIMIR LEVSTIK:

SAVINJSKI JESEN

Kam jo mahaš, popotni mož? — Quo navigas, nauta? Lepi dnevi se še obetajo in sam ne veš, kam bi krenil. Mene vprašuješ za svet? Pokaži se, da vidim, kdo si in kakšen si; zakaj vsi nosimo svoja pota v sebi.

Ako si spoštovalec ustanovljenih navad in, da odkrito zapišem, samo vrl državljan in zvest rodoljub in zdresirana sirota, ki po svoje čutiti ne znaš, nikar se dolgo ne pomišljaj. Ureži jo na Gorenjsko, k znožju naših krasnih planin, ali celo "na vršač stopivši sedi" (neznan svet si ti odpre!) in tako dalje in tako dalje — skratka, oddaj svoj "oh" in "ah" in "čudovito!" tam, kjer so strmeli tvoji očetje in očetje tvojih očetov, kjer strmijo očetje tvojih sinov in kjer bodo strmeli, če Bog da, še potomci tvojih sinov in kjer bodo strmeli, če Bog da, še potomci tvojih potomcev! Nič naj ti sitno ne bo, popotni mož. Saj vsi vemo da izbirčnost ni za vsakega; izbirčnost je že pojav duhovnega kapitalizma — izbirčnost je samo za tistega, kdor izbirati zna.

Če si pa nemara vinski brat in mehka natura, občudovalec hribčkov in cerkvic, in tihih voda, in si Jurčiča bral in Ketteja ljubiš in pravo govorico slovensko, zajadraj v dolenjsko stran! Blago ti bo pri duši vso dolgo pot, žejen ne boš nikdar nikoli, zidanice ti bodo odpirale svoja nedra, dobra volja te bo spremljala od Ljubljane do Novega mesta, iz Novega mesta v Metliko in delj, in z njo vseh trudov vredna zavest, da postavljaš hodila svoja v preizkušene stopinje mnogih, ne najslabših ljudi. Nič ni tako prijaznega kakor eviček, ki žubori po suhem grlu, in kurja škofija v beli zidanici in razgled na griče, ki se vrstijo drug za drugim kakor sesci zadovoljno dremajočih muc. Nič ni tolažilnejšega od misli da nisi Stanely v puščavah neznane Slovenije! Tudi ti boš oddal svoj "oh" in "ah" po odobrenih predpisih in se boš vrnil v Bobojedopolo vesel in zdrav in z jutrnjo zarjo na nosu in s srcem napetim od sladke gotovosti, da si nekaj videl in nekje bil....

Ako si pa, mož popotni, take sorte ptič, da ne čivkaš za drugimi in ti je presedlo oboje: industrijalizirani patos gora, ki jim od samih plezajočih trum več rebres ne razločiš, in evička iskreči se rubin in idila belih hramov in gričkov in dolenjskh cest — tedaj kreni v Savinjsko dolino. Pridi, če se ti zdi; samo če te miče in si nemara sam spoznal, da je dobro zate. Savinjska dolina je namreč vsa štimana in Savinjčani smo ponosni ljudje, ki gosta zmerom prijazno sprejmemo, ponujati se pa nič kaj ne znamo. Ni, da bi moral hoditi k nam, kogar srce drugam naganja!

Recimo, da se prikažeš: dobro nam došel. Pobodi v teh krajih in se boš zaljubil vanje in jih pohajal spet in spet. "Gorenjska" plat tvojega srca se ne bo nikoli do sitega naužila naših planin in strmih vrhov, ki jih imamo, da skoraj ne vemo, kam bi z njimi, "dolenjska" bo vzkoprnevala ob sladkih obrisih gričevja, ki robi našo dolino na severno stran, od Gore Oljke do Vojnika, in na vzhod. Tudi belih cerkvic se nam ne manjka in vinskih hramov, in če ti bo naša kapljica prenedolžna, pa boj se: letos gre hmelj v denar, in kadar gre hmelj v denar, je ob Savinji dobro piti in jesti. O, blagi trebušči naših avtov, o, čudodelne kuhalnice naših mam! Vzdignite se, kurji britofi, k nam priromajte, požeruhi! Najesti se dišečega želodca savinjske "čunke", božanskega mesa naših grahastih put, napokati se štrukljev nebeških, v katerih se ženijo smetana, pehtran in sir in rodijo rajsko veselje — e poi morire....

Nekaj let je bilo tod kar od sile hudo. Tako je bilo, da v teh zalih domovih, ki pomnijo čase malone gosposkega obilja, ponekod niso imeli za sol. Poljancem od Letuša do Celja so neizpolnjen skopnevali hmeljarski upi, gornja dolina je hirala od mrtvila v lesni kupčiji. Zakaj vzlic kipenju svojih slikovitih gora, vzlic sanjavi romantiki svojih gričev in poezij dolinskih noči, ko srebri mesec rumena polja in štrleče hmeljnike in šumi Savinja svojo neuspavno, v daljave koprnečo pesem — vzlic vsemu temu je svet ob naši reki ves navezan na usode širnega sveta. Denar tujih dežel se pretaka po njegovem žilju, trgovske konjunkture mu vedrijo in mračijo nebo, drhtavica špekulacij mu vznemirja sanje. "Ali bo Amerika pila? To vprašanje v Celju in Žalcu in Braslovčah ni manj razburjalo glav kakor v New Yorku in San Franciscu. Amerika pije, hmelj ima ceno, srce Savinjske doline utriplje: Savinjska dolina se spet poizkuša smehljati in obuja spomine na stari sijaj.

Pa do tega je še daleč. Koliko dobrih let bi bilo treba, da bi zacelila rane? Gospodarska mora tlači kraje med Celjem in Solčavo kakor hudobna soparica pasjih dni, ko zemlja poka in trava rjavi od suše in živa stvar več gibati ne more od zadušljive, strupene tesnobe. Prav tako je bilo zadnja leta kakor v najbolj vročem avgustu, ko neusmiljeno solnce pije in pije Savinjo, da se krči v svoji strugi in kaže skalnato dno in revna curlja čez "razsušene jezove, globoko pod plavmi na obzidanem bregu, ki čakajo odrešenja. Nobena meglica se ne vzdigne izza hribov, ne da bi jo videlo vsako oko, nobena ne izgine, ne da bi žalovala za njo sleherna misel: in kadar se vendarle zbero in obrobijo grebene in prekrijejo sinji obok, takrat je vse nekam veselo, še preden zaropoče prvi grom....

Da, to je treba videti. Daj ranemu solncu po prvem nalivu, ki je končal pasje dni, da te zvabi iz postelje! Že med vrati te pozdravi z vseh strani žuborenje vode; in bolj ko se bližaš reki, močneje se glasi njen šum, kakor da se po dolgem molku ne bi mogla naslišati svoje govorice. Glej, in zdaj se razgrne pred teboj: naša dobra, neugnana Savinja, hranilka doline, razlita po strugi vse čez in čez, in žene, žene, žene svoje valove kakor neskončno čredo belih, sivih, zelenkastih, rjavih ovac. "Voda je prišla!" — in že je zasnovalo vzdolž bregov veselo, mrgoleče življenje. Možje in fantje se upirajo, nagrmadeni splavi se majejo in drugo stokaje in škrpaje drčijo v vodo. Dolge vrste se jih zibljejo na vrveh; in od zgoraj prihajajo po sredi reke, pljuskaje izginjajo pod mostom in lahno, varno polzijo čez jez, padajo v razpenjeno valovje in, ko bi že mislil, da je vse razbito, spet veselo in gizdavo plovejo po prosti vodi. Rdeče jutranje solnce se jim smeje izza Gore Oljke, zlati valove okoli njih in se odbija na pšeničnorumeni smrekovini in na gostem, smolnatem, žarečem mecesnu, rožnatem kakor velikonočna gnjat.... Tako "humplajo" naši plavarji proti Celju in Zidanemu mostu; na široki Savi bodo spojili svoje "flose" v dolge neskončnosti ravnih brun in deska in bodo, tisti, ki se ne vrnejo, s petjem in pitjem pluli na njih tja proti Zagrebu in Sisku, in dalje, do Broda, Mitrovice in Zemuna, kakor so pluli v starih časih še delj, baje "tej natar" do Črnega morja.... Srečo na pot, veseli argonavti savinjski!

Tožijo, da je les na pol zastonj. In vendar ga plavijo z vsako veliko vodo; rajši bi videli, da bi reka zalila vso ljubo dolino, kakor da bi prišla voda, oni pa ne bi stali na plaveh....

Kakor gledajo naši hmeljarji v daljnji zahodni in severni svet, tako se obračata misel in up našega plavarja proti vzhodu. Sanje starih Celjanov (in kateri Savinjčan se more zakleti, da nima v sebi vsaj kanca te bujne krvi?) kažejo na Balkan, letijo proti Črnemu morju. Težko si je misliti, da bi se naš človek ogrel za kako noro politiko, dokler bodo plule njegove smreke, njegovi mecesni to pot. V osrčje Jugoslavije vodi srebrna cesta valov.... On to razume — pravilno razume. Za visoke zveneče besede nič dosti ne da, sentimentalen je samo pri dekletih; njegovo življenje in njegovega doma prvi in zadnji vogal sta zgrajena na les, na hmelj, na dobro kupčijo. Svoboda ?Odmišljena beseda! Savinjčan imenuje to reč po domače. Časih ji pravi delo, časih zaslužek, časih vzneseno: denar.

Prve jesenske plavi so že Bog ve kje tam spodaj, zdaj pripravljajo nove. Poljanci obirajo hmelj, ga prodajajo, ga "še držijo", spravljajo jurje in sanjajo o njih. Dolina je razburjena kakor newyorška borza ob dnevih velikih dogodkov. Savinjske ceste so pa zmerom enako bele, fantovska pesem se nikjer tako mehko ne razlega v mesečino kakor tod, in te prve hladne noči so še polne, polne dehtenja. Zdaj pridi k nam, popotni mož, da spoznaš našo slavno deželo!

Če te je volja.... Če te ni, pa rajši nikar ne hodi!

POŽREŠNOST ŽIVALI

O nekaterih domačih živalih je znano, da požro vse, kar zavohajo. Tako so na pr. nedavno raztelesili kravo, ki je požrla dele dežnika. To pa ji ni škodovalo, kajti smrt je nastopila zaradi drugega vzroka. Neka druga krava je nekoč odtrgala in pogoltnila kljuko. Da požrejo krave perilo, ki se suši, vedo dobro zlasti v planinah. Primeri se pa tudi, da pogoltne požrešna krava kos čevlja, podplat ali peto.

Tudi psi in mačke so včasi zelo požrešni. Neki gospodar je imel buldoga, ki je zagledal v čaši na nočni omarici zobno protezo. Prevrnil je čašo, razgrizel umetne zobe in jih pogoltnil. Kakor mali otroci, pogoltnejo psi in mačke včasi novce. Srebrni novci jim navadno ne škodujejo, pač pa povzroče bakreni novci zastrupljenje če jih pravočasno ne odstranijo iz telesa.

Neki mandril je pred časom pogoltnil ščet za čiščenje poda. Neki severni jelen je v zoološkem vrtu požrl lasnico in poginil. Sloni so znani ljubitelji časopisnega papirja in z velikim veseljem izpraznujejo košare za odpadke. V nekem živalskem vrtu je požrl noj mnogo noveev, gumbov in sličnih predmetov; nazadnje je našel še ključ za odpiranje konserviranih rib in ga je takisto pogoltnil. To žrešnost je plačal z življenjem.

Najstrašnejše pa so v svoji požrešnosti kače. Zgodilo se je že, da sta dve kači napadli enega goloba Ko je žival poginila, se je začel silen boj med kačama, katera bo požrla plen. Tragedije, ki se razvijejo ob takšnih priložnostih, so grozotne in često se konča takšno kosilo v dveh z bojem na življenje in smrt. Kača z močnejšimi in širšimi čeljusti požre manjšo nasprotnico, ki ji hotela oteti težko priborejni plen.

NA ZEMLJI JE ŠE DOVOLJ PROSTORA

Ob smrti rimskega cesarja Avgusta — po našem štetju leta 14. — je bilo v rimskem cesarstvu ljudsko štetje, pri katerem so našteli v Italiji šest milijonov ljudi. Ko je prebivalstvo izvedelo, koliko ljudi so našteli, se jih je lotil velik strah, da je na svetu preveč ljudi, in da se človeštvo ne bo moglo prehraniti. Toda strah je imel prazne oči. Tedanja Evropa je bila še redko obljudena.

Španija je preživljala šest milijonov prebivalcev, Grčija tri milijone, Galija tri milijone, ostal svet nekaj čez štiri milijone. Vsega skupaj je bilo tedaj na svetu kakšnih 23 milijonov ljudi. In vsi so se tresli, češ, kaj bo, ko nas je toliko! Povsod je bilo slišati zdihovanja, da zemlja ne bo mogla prehraniti človeškega rodu.

Danes živi na svetu 2.3 milijarde ljudi, pa še to število ni popolno. Glede ozemelj, ki niso dostopna civilizaciji, se moramo namreč zadovoljiti samo s približnimi cenitvami. To so zlasti tropske in arktične dežele, o katerih ne vemo, koliko prebivalcev imajo, o katerih pa lahko domnevamo, da imajo več ljudstev, kakor jih poznamo.

Hiter prirastek zemskega prebivalstva datira zlasti od l. 1910 do 1926. Leta 1910 je imela Evropa na 9 in pol milijona četvornih km površine 447 milijonov prebivalcev. Šestnajst let pozneje se je to število povečalo na 478 milijonov ljudi. Amerika s 34 milijoni četvornih km površine je imela leta 1910 komaj 180 milijonov prebivalcev, leta 1926 pa že 235 milijonov.

V Afriki, ki meri 28 in pol milijona četvornih km so našteli leta 1910 126 milijonov, leta 1926 pa že 139 milijonov ljudi in v Aziji, ki je najprostranejša dežela sveta ter ima 44 milijonov četvornih km površine, so našteli leta 1910 šele 858, leta 1926 pa že 1032 milijonov ljudi. Avstralija je najmanjši del sveta ter meri 8 in pol milijona četvornih km. Leta 1910 je imela 6 milijonov, leta 1926 pa že 10 milijonov ljudi.

V razmeroma kratki dobi šestnajstih let je torej človečanstvo narastlo na ogromne številke. Svetovna vojna, ki je uničila toliko dragocenih življenj pomeni v skali naraščanja prebivalstva samo kratek odmor, nič več.

Če pravijo statistike, da živi danes na zemlji 2.3 milijarde ljudi, s tem ni rečeno, da ni več prostora na svetnu. Nasprotno, zemlja jih lahko preživi mnogo več, na nji je prostora in življenjskih možnosti za tri do štirikrat toliko prebivalcev, kakor jih ima sedaj. Šest do sedem milijard ljudi preživi zemlja brez težave. Pri tem pa je važno vprašanje gostote poseljenosti.

Razdelitev ljudstev je namreč na zemlji jako različna. V Evropi pride danes na četvorni km ozemlja 48 ljudi, v Aziji 23.4, v Ameriki ne glede na gosto poseljenost v Združenih državah in na redko gostoto prebivalstva v Južni Ameriki 4.5 ljudi, v Afriki 4.8 ljudi, v Avstraliji odpade na četvorni kilometer ozemlja celo en sam človek. Napaka je torej v nepravilni razdelitvi, t. j. v slabi organizaciji poseljenosti na zemlji.

V Južni Ameriki, Afriki in Avstraliji čakajo še ogromni predeli na kolonizacijo, a tudi bogastvo ondotnih krajev je dosti večje kakor bogastov krajev, v katerih živimo mi.

Mati zemlja ni torej prav nič kriva, da ljudje stradajo. Ona ima dovolj kruha za vse in ga je pripravljena dati vsakomur. Nesreče pomanjkanja je kriva le slaba organizacija, ki je ponekod naselila ljudstva na gosto v tesnem ozemlju, drugod pa je pustila ogromne komplekse prazne. In tu se začenjanjo novi gospodarski in politični problemi.

POGON NA ZLOČINCE

Los Angeles, Cal., 13. septembra. — Mestne oblasti v Los Angeles so pričele popisovati vse osebe, ki si bile kdaj kaznovane zadijih deset let. Mestni svet je izdal naredbo, po kateri se morajo v 48 urah zglasiti vse osebe, ki so bile v tem času sodnijsko kaznovane.

JEKLO — KOVINA 20. STOLETJA

Uporaba jekla postaja v modernem življenju tako vestranska, da bi mogli naš čas imenovati jekleno dobo. Ne le strojna industrija in vse, kar je z njo v zvezi, marveč tudi stavbarstvo, oprema zasebnih stanovanj in kuhinj ter javnih zavodov se vedno bolj poslužujejo jekla v vseh njegovih mnogovrstnih kakovostih. Vendar pa, izvzemši strokovnjake, malokdo ve kaj natančnejšega o tej važni snovi.

Kaj je jeklo? Pod tem pojmom razumejo Nemci ("Stahl"), Francozi ("acier") in Angleži ("steel") vsako železo, ki se da brez nadaljnega obdelovanja kovati. Ta široka pojmovna označba se je uveljavila zato, ker je praktično zelo težavno potegniti ostro, nedvomno mejo med "kovnim železom" in "jeklom".

Jeklo pa nikakor ni čisto železo. Kajti čisto železo je tako mehko in ima še toliko drugih neugodnih lastnosti, da za tehnične svrhe skoroda ne prihaja v poštev. Jeklo je namreč zlitina železa, ki so mu primešane razne druge prvine, med temi skoraj vedno ogljik, mangan, silicij, fosfor in žveplo. Mimo teh dodajajo železu za posebne vrste jekla še druge prvine, n. pr. baker, nikel, krom, volfram i. dr.

Na splošno vse te primesi v jeklu ne presegajo par odstotkov. Kljub temu pa ravno ti dodatki odločilno vplivajo na kakovost zlitine, ji dajejo lastnosti jekla in jo usposabljajo v različne svrhe.

Že razmeroma majhen dodatek bakra — 0.2 do 0.3 odstotka — zadostuje, da postane jeklo odporneje proti rji in je vsak namaz, s katerim ga prepleskamo, trpežnejši.

Z znatnim dodatkom kroma in morebiti še niklja, dobima takoimenovana rjevarna jekla. Taki jekleni zlitini ne škodijo niti kisline, ki bi vsako drugo jeklo v najkrajšem času uničilo.

Jeklo se izdeluje v najrazličnejših kakovostih, ki imajo svoje točno določene označbe. To so v glavnem številke od dveh ničel navzgor (nekaj podobnega, spošno znanega imamo v označbi raznih kakovosti moke).

Za stavbne svrhe izdelujejo posebne vrste jekla. Zgodi se pa, da je treba most (hišo itd.) postaviti na manj odporna tla odnosno, da zaradi posebnosti tal ni mogoče postaviti dovolj obsežnih temeljev. V tem slučaju je važno, da ima zgradba čim manjšo lastno težo. Včasih je treba tudi zaradi omenjenega prostora višino jeklenega ustroja znižati. V vseh teh slučajih se zahteva od jekla posebno velika nosilnost in stojnost. Zato je treba uporabiti za take stavbe prav posebno izbrane in zanesljive jeklene zlitine.

Večina stavbnih jekel izdeljujejo z dodatkom bakra, in to posebno za dele, ki so izpostavljeni vremenskim vplivom. Taka jekla so že sama ob sebi zelo odporna proti rji, vendar je vseeno potrebno, da jih še skrbno prepleskamo. Namaz na takem jeklu pa se ohrani znatno dlje, kakor na jeklu, ki ne vsebuje bakra. Tako, da se dražja cena bakrenega jekla vselej obilo izplača.

Samo rjevarnih jekel sploh ni treba pleskati. A te vrste jekla so tako drage, da prihajajo vpoštev le za prav posebne stavbne dele in pa za notranjo opremo.

Poziv!

Izdajanje lista je v zvezi z velikimi stroški. Mnogo jih je, ki so radi slabih razmer tako prizadeti, da so nas naprosili, da jih počakamo, zato naj pa oni, katerim je mogoče, poravnajo naročnino točno.

Uprava "G. N."

MOŽGANI — TVORNICA STRUPA

Poskusi iz zadnjega časa kažejo, da so v možganih med drugimi življenje stanice, ki izdelujejo ta čas še neznan uspavalni strup.

Mačke, ki so jih uspavali s pernoktonom, so n. pr. ubili in pripravili iz njihovih možganov ekstrakt, ki so ga vbriznili drugim mačkam. Te so kmalu potem padle v globoko spanje, iz katerega so se zbudile čez pol ali eno uro, ne da bi kazale kakšne posledice.

Isti učinek so dosegli z možganskim ekstraktom iz kuncev, ki so jih uspavali z električnim tokom.

Tudi možganski ekstrakti iz živali v zimskem spanju predstavljajo izredno močna uspavila. Neka mačka je spala po injekciji takšnega ekstrakta n. pr. 35 dni brez prestanka, ko se je zbudila, pa je bila takoj sveža in zdrava.

Možganski ekstrakti iz živali, ki so bdele, niso pokazali nobenega učinka, prav tako kakor ekstrakti iz vranice, jeter, ščitne žleze in celo iz žleze za zimsko spanje. Zadnji ekstrakti niso vplivali niti tedaj, če so izvirali od spečih živali.

Gre tedaj za učinek snovi, ki nastaja brez dvoma v možganih samih. Iz česa je ta snov, doslej še niso mogli ugotoviti. Pač pa je znano, da nastaja v človeških možganih brom, ki človeka utrudi in ga dela ponoči zaspanega.

Knjigarna "Glas Naroda"

SLOVENIC PUBLISHING COMPANY
216 West 18th Street, New York

MOLITVENIKI

SVETA URA
v platno vez. .90
v fino usnje vez 1.50
v najfinejše usnje vez 1.80
v najfinejše usnje trda vez 1.80

SKRBI ZA DUŠO
v platno vez. .90
v fino usnje vez 1.50
v najfinejše usnje vez 1.80

RAJSKI GLASOVI
v platno vez. .80
v usnje vez. 1.20
v fino usnje vez. 1.50
v najfinejše usnje vez. 1.60

KVIŠKU SRCA
v imitirano usnje vez. .60
v usnje vez. .80
v fino usnje vez. 1.—
v najfinejše usnje vez. 1.20
v najfinejše usnje trda vez 1.50
v bel celluloid vez. 1.20

NEBESA NAŠ DOM
v ponarejeno 1.—
v najfinejše usnje vez 1.50
v najfinejše usnje trda vez 1.80

MARIJA VARHINJA
fino vez .20
v fino usnje 1.50
v najfinejše usnje trda vez 1.60

Hrvatski molitveniki:

Utjeha jaranosti, fina vez. 1.—
Slava Bogu, a mir ljudem, fina vez 1.50
najfinejša vez 1.60
Zvonce nebeski, v platno .80
fina vez 1.—
Vienac, najfinejša vez 1.60

Angleški molitveniki:

(za mladino)

Child's Prayerbook:
v barvaste platnice vezano .30
v belo kost vezano 1.10

Come Unto Me .30
fino vezano .35

Key of Heaven:
fino vezano .35
v usnje vezano .70
v najfinejše usnje vezano 1.20

(ZA ODRASLE)

Key of Heaven:
v celoid vezano 1.20
v celoid najfinejši vez 1.50
v fino usnje vezano 1.50

Catholic Pocket Manual:
v fino usnje vezano 1.30

Ave Maria:
v fino usnje vezano 1.40

POUČNE KNJIGE

Angleško slovensko berilo 2.—
Amerika in Amerikanci (Trunk) 5.—
Angeljska služba ali nauk kako se naj streže k sv. maši 10
Boj naleziljivim boleznim .75
Cerkniško jezero 1.20
Domači zdravnik po Knajpu vezano 1.50
broširano 1.25
Domači živinozdravnik broširano
Domači vrt 1.20
Govedoreja 1.50
Hitri računar .75
Gospodinjstvo 1.80
Jugoslavija (Melik) 1. zvezek 1.50
2. zvezek, 1—2 skupaj 1.80
Kletarstvo (Skalicky) 2.—
Kratka srbska gramatika .30
Kratka zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov .30
Kako se postane državljan Z. D. .25
Kako se postane ameriški državljan .15
Knjiga o dostojnem vedenju .50
Kubična Računica .75
Liberalizem .50
Materija in energija 1.25
Mlada leta dr. Janeza Ev. Kreka .75
Mladeniški, 1. zv. .50
II. zv. .50
(Oba skupaj 99 centov)
Mlekarstvo 1.—
Nemško-angleški tolmač 1.40
Nasveti za hišo in dom 1.—
Najboljša slov. Kuharica, 668 str. lepo vez. (Kalinšek) 5.—
Nemščina brez učitelja:
1 del .30
2. del .30
Največji spisovnik ljubavnih in drugih pisem .75
Ojačen beton .50
Obrtno knjigovodstvo 2.50
Praktični računar .75
Perotninarstvo, broširano 1.50
Pravila za olike .65
Psihične motnje na alkoholski podlagi .75
Predhodniki in idejni utemeljitelji ruskega idejalizma 1.50
Radio, osnovni pojmi iz Radio tehnike, vezano 2.—
broširano 1.75
Slovenska narodna mladina (obsega 452 strani) 1.50
Spretna kuharica, trdo vezana 1.45
Sveto Pismo stare in nove zaveze, lepo trdo vezano 3.—
Sadno vino .40
Sadje v gospodinjstvu .75
Učne knjige in berilo italijanskega jezika .60

Vsakovrstne

KNJIGE

POUČNE KNJIGE
POVESTI in ROMANI
SPISI ZA MLADINO

se dobi pri

"GLAS NARODA"
216 W. 18th Street New York, N. Y.

POPOLEN CENIK JE PRIOBČEN V TEM LISTU VSAKI TEDEN

Gospa REGINA

Roman iz življenja:

ZA "GLAS NARODA" PRIREDIL I. H.

31

Skozi kuhinjska vrata je molela črna ženska glava, ki je kazala bele zobe.

— To je Darina, Mistress, — pravi Waramba. — Ima še nekaj dela v kuhinji. V Pretoriji je bila pri neki angleški družini za kuharico in zna dobro kuhati.

— In ti, Waramba, ali nisi tudi bila v Pretoriji pri neki angleški družini?

— Da, Mistress, toda v kuhinji nisem imela nikakega opravka. Tukaj imam nalogo snažiti sobe in gospej drugače pomagati. Ali sme sedaj Waramba prinesti na mizo, Mistress?

— Še pet minut, Waramba; si moramo še prej umiti roke. Kje je voda?

Waramba jo pelje skozi obednico v spalnico. Tu stoje dve železni, belo pobarvani postelji, z blazinami in odejami, poleg njiju pa majhna otročka postelj, katero je bilo mogoče po poljubnosti raztegniti. Med posteljama je bila majhna umivalna miza, tudi belo pobarvana. Poleg sta stala dva vrča, eden prazen, drugi pa, kakor umivalnik, napolnjen z vodo. Na majhni, priprosto zbiti mizi je stala steklenica s tremi kozarci, ob nasprotni steni pa dve omari za obleko in perilo. Pred vsako posteljo je bil postavljen stol iz bambusa, nad umivalno mizo pa je viselo ogledalo. To je bila vsa oprava spalnice. Na tleh je bila razgrnjena preproga, spletena iz lakenj kokosove palme. Dvoje oken je bilo zastrtih samo s slamnatimi zastori.

Regina si naglo vse ogleda, nato pa se prva posluži umivalnika. Z veseljem je opazila, da jim vode ne bo primanjkovalo. Nato poskusi vodo iz steklenice, ki je bila zelo čista in mrzla. Zelo ji je ugajala. To vodo so prinesli naravnost iz studenca. Naglo se je umila tudi Uršika; nato izlije vodo iz umivalnika in natoči svežo vodo za moža.

Ko se tudi Valter umije, gredo vsi v obednico. Nikdo ni dosedaj izpregovoril besede, še celo brbljava Uršikina usta so bila v tem ozračju zaprta.

Sredi obednice je stala štirioglata miza pogrnjena z novim prtom. Na mizi so bili pripravljeni trije krožniki z namiznim orodjem. Okoli mize so bili štirje stoli iz bambusa. Na eni steni so bile police za posodo. Ob drugi steni je bil priprost divan. Regina je bila vesela, da je imela v svojem kovčegu pregrinjalo za divan, katerega ni hotela pustiti doma. Kako dobro, da ga je vzela s seboj.

Nad mizo je visela velika petrolejka in med obema oknoma je bila postavljena dolga klop. Pod njo je mogla gospa Regina postaviti kovčege, kadar bodo izpraznjeni. In gospa Regina je že mislila na to, kako lepo bo uredila celo hišo. Pri oknih ni bilo zastorov, zato se je gospa Regina veselila, da jih je vzela s seboj. Srce ji je vendar-le bilo malo težko, ko je stala v tem tako priprostem stanovanju, toda takoj pomisli, da je vendar mnogo boljše, kot pa, če bi moralo stanovati v šotoru. Ni vedela, kako razkošnost je pomenila ta hiša za domačine in da si je dal gospod Koner vso skrb, da jim je pripravil tako stanovanje.

Regina se ni pokazala, da ji je bilo srce zelo težko. Valter jo ves nemiren pogleda in pravi:

— To je v resnici zelo priprosto.

Regina pa se mu veselo nasmeje.

— Toda, Valter, kaj hočeš več? Meni se zdi proti pričakovanju zelo udobno. Samo počakaj, kadar bodo tuka jnaši kovčegi. Vse bo drugače izgledalo. Čakaj, ko obesim zavese na okna. In z blazinami in preprogami bom vse olepšala. K sreči sem vzela s seboj vse, kar mi bo prav prišlo. Tudi srebrne namizne posode nam ne bo manjkalo, in še mnogo kaj drugega, kar nama bo stanovanje olepšalo. In potem poglej tukaj skozi okno, Valter, — ta krasna gorska pokrajina. Tukaj nam je Bog pripravil toliko lepote, da moramo biti popolnoma zadovoljni. Tukaj moremo celi dan ostati na prostem. Kaj ne, Uršika, medve bova že imeli lepo. Veš, takrat ob Vzhodnem morju, v majhni ribiški vasici, tam tudi ni bilo mnogo udobnosti in kako srečni sva se počutili.

Tako je dajala pogum sama sebi in možu. Valter jo pritisne na prsi in jo poljubi.

— Moja junaška Regina! Vem, da boš navzlic temu mnogo pogrešala.

Regin ga pogleda z žarečimi očmi.

— Ničesar, kar ni nadomestljivega. Imam tebe in otroka.

— In stric Tom tudi, — se oglasi Uršika.

Oče in mati se morata smejati.

— Seveda, stric Tom tudi ta je sedaj naš, Uršika, pravi oče.

Uršika resno prikima.

— Da, naš je in nikdar ne sme več od nas. Imam ga rada, kakor tebe in mamo. Ali ga imata tudi vidva rada?

— Kaj pa da, Uršika.

Tedaj prinese Waramba skledo sočivja in krožnik mesa in močnato jed, ki je bila podobna cmokom. Jed ni bila slaba, toda vendar ne taka, na kakoršno so bili navajeni. Darina je gotovo mislila skuhati kar najboljše in si je domišljevala, kako dobro zna kuhati, toda vse je bilo pripravljeno precej brez smisla. Valter napravi žalosten obraz in Regina se mu nasmeje.

— Nič se ne boj, Valter; od jutri naprej bom zopet jaz kuhala, — pravi Regina veselo. In Valter jo zadovoljno pogleda.

— Ali se boš res hotela toliko potruditi?

Regina se nasmeje.

— Toda, Valter; ali nisem vedno kuhala, odkar sva poročena? Zakaj naj bi sedaj bilo vsega tega konec? Poleg tega bom tukaj živela kot princesa; dve služkinji! Ako ne bom še kuhala, potem pa res ne vem, kaj naj počnem celi dan.

Po kosilu gre v kuhinjo in z zadovoljstvom opazi, da je saj vsa posoda. Darina jo živo gleda in ji kaže svoje bele zobe, pri tem pa se trudi, da bi kuhinjo spravila v lep red. Kuhinja je bila zelo majhna. Železna peč, katero je bilo treba kuriti z drvami. Poleg tega je bila miza, omara in na eni steni police.

Regini se je z njeno prijaznostjo posrečilo Darino pripraviti do govorjenja. Darina je govorila angleško.

Takoj po kosilu je odšel Valter z inžinirji na kraj, kjer so delavci delali. Tudi Tom je bil ž njim Hodili so nekako četrt ure, predno so prišli na mesto. Že dan poprej si je Valter natančno ogledal načrte in je delo precej dobro poznal. Njegovim pripombam so se inžinirji zelo čudili. Mirno in odločno je takoj prevzel vodstvo, kot bi bil že dolgo časa pri zgradbi. Odredil je, kaj mora biti narejenega, pregledoval je kamenje in nekaj časa opazuje delavce.

Bili so divji in drzni ljudje. Napol radovedno, napol zvedavo so gledali nanj. Valter je opazil, da so bili nekateri delavci, ki so razbijali in tolkli kamenje v gramoz, zelo nerodni. Valter stopi k enemu delavcu, mu mirno vzame kladivo in sveder in mu pokaže, kako vse drugače mora nastaviti sveder in naj tolče s kladivom.

— Ako boste delali tako, boste rabili polovico manj moči in boste napravili dvakrat toliko, — pravi Valter mirno.

Delavci ga začudeno gledajo, toda poskusili so, kar jim je pokazal in so se čudili; zares je šlo mnogo lažje.

Da je Valter tako natančno spoznal, kako je sestavljeno kamenje in kako ga je najlažje razbijati, se je tem leno mislečim ljudem zdelo velik čudež. In Valter si je med njimi takoj dobil velik ugled.

Pri drugi skupini, ki je odkopavala zemljo, je pokazal nekemu delavcu, da pri delu stoji popolnoma napačno, vsled česar se naglo utrudi in tudi porabi preveč svoje moči.

— Z levo nogo se močno vprite v tla, in primite lopato nekoliko nižje; boste videli, koliko lažje in brez velikega truda boste delali.

V svoji prejšnji službi je imel dovolj priložnosti opazovati delavce pri delu in je pri njih opazil marsikateri zelo spreten prijem. In sedaj mu je vse to prišlo prav.

In tako je šlo dalje. Njegovim bistrim očem ni všla nobena stvar. In četudi je vedel, da se mora najprej v delo oživiti, je vendar mislil na to, kaj so mu včeraj povedali njegovi trije gospodarji. Delavci so ga morali občudovati in spoštovati. In tako se ni smel niti najmanj pokazati, da kake stvari ne razume.

In tako si je takoj prvi dan pridobil ugled. In slava, ki ga je že tedaj obdajala, mu je k temu pripomogla. Njegovi gospodarji so bili izkušeni in previdni možje, ki so dobro vedeli, kaj je treba delavcem dopovedati. In Valter je že takoj prve dneve pridobil za sebe delavce in inžinirje. Poleg tega so tudi delavci takoj opazili, da ima Valter dobro srce tudi za najmanjšega delavca in da je bil strog, toda pravičen. Delavci in inžinirji so takoj od prvega dneva vedeli, da so v svojem voditelju dobili zelo zmožnega moža in to je bila poglavitna stvar.

Po tem nadziranju je šel z inžinirji in Tomom v velik šotor, ki je bil namenjen za inžinirska dela in urad. Po mizah so bili razpoloženi načrti, po stenah pa so bili razobešeni razni osnutki. Valter si je pustil razpoložiti načrte in jih je skupno z inžinirji proučaval. Inžinirjem je dal razna navodila, katera so vsi z vidnim zadovoljstvom sprejeli.

Tom se Vaterju ni mogel načuditi. Če je že do sedaj imel do njega veliko spoštovanje, je sedaj občudoval njegove zmožnosti, da je mogel tolikemu številu ljudi biti voditelj. In to občudovanje je rastlo od dneva do dneva. In tudi inžiniri so kazali proti njemu vedno večje občudovanje, čim dalje so delali pod nim.

(Dalje prihodnjič.)

POROKA BIVŠEGA DEKLETA

L. 1914 je rodila gospa Kerveran v Lilleu dete, v katerem je spoznala babica, ki je pomagala pri porodu, otroka ženskega spola. Dete je bilo krepko in dobro razvito. Krstili so jo za Yvonno Marijo.

Posebnost tega otroka v poznejši dobi je bila ta, da ga je v prvi zanimal sport, nikakor pa ženska ročna dela. Toda starši niso pripisovali temu pojavu nobene važnosti, saj se večkrat primeri, da tudi dekleta zanima sport.

Ko pa je Yvonna Marija dosegla 16 let, se je v njej izvršila čudna sprememba. Začele so ji poganjati dlake pod nosom in na bradi, da se je morala briti. Glas ji je postajal debelejši. Starši so slednjič postali na vse te znake pozorni in so peljali hčer k zdravniku. Ta si jo je ogledal, je še večkrat preiskal in slednjič izjavil, da bo izvršil operacijo. Po temeljitem posvetovanju s specialisti se je Yvonna Marija podvrgla operaciji. Tako je iz deklice postal fant, kar je povzročilo med prejšnjimi vrstnicami dekleta veliko senzacijo.

Bivša Yvonna Marija pa ni vzela tega tako tragično. Svojo najboljšo prijateljico je prosila za roko in zdaj se bo z njo kmalu poročila.

PLINSKA VOJNA V STARIH ČASIH

Neki turški časnik, ki izhaja v Carigradu, je zbral gradivo o plinski vojni v prošlosti. Po zaključkih, ki jih je objavil, se zdi, da čisto po krivici prisojamo strahote plinske vojne moderni dobi. Poraba kemikalij v vojni pri sovražniku ni nova. Že v stari zgodovini so se vojevalci posluževali teh sredstev, ki so danes popolneja kakor kdaj prej.

Če smemo verjeti zgodobinarjem, so poznali že praljudje uči nek strupenih plinov, ki pa so jih uporabljali samo pri lovu na živali. Suho listje in dačje so zažigali pred votlinami, da so z njih izvabili divjačino. V tem prestopku je res nekaj, kar spominja na moderno plinkso vojno. Iz direktnega vojevanja pa vemo, da so oblegovalci mest in utrdlb požigali sovražnikove objekte z žveplom, ki je bilo pomešano s katranom in drugimi primesi. Podobna sredstva so rabila že Špartancem v peloponeških vojnah, torej 400 let pred našim štetjem.

Plutarh poroča v svoji biografiji rimskega vojskovodje Kvinta Sertorija o naslednjem dogodku v španski vojni. Da bi primorali španske branilce k vdaji, je zapovedal rimski poveljnik Konij, naj nanesejo v bližini sovražnikovega taborišča velikanske kupe pepela. Kmalu nato je začel pihati severni veter ter odnesel pepel proti sovražniku. Da bi še povečal učinek napada, je izdal Konij ukaz, da morajo jezditi skozi pepelni oblak vojaki na konjih. Napad je tako prestračil Špance, da so njih branitelji napol oslepeli in z vnetji v grlu odnehali ter se predali napadalcem.

V tej zvezi še lahko omenimo tako zvani "grški ogenj", ki je rabil zlasti Bizantincem v obrambi. Ta ogenj je bil svojevrsten po neznosnem smradu, ki ga je razširjal ter je ohromel bojno moč napadajočih ali branečih se čet.

... SKUPNA ...
POTOVANJA
in cene vožnji:

		N. Y. LJUBLJANA	ZA TJA IN NAZAJ
FRENCH LINE:			
"ILE DE FRANCE" preko Havre	23. SEPTEMBRA	$101.23	$182.00
"CHAMPLAIN" preko Havre	20. SEPTEMBRA	$ 91.73	$171.50
ITALIAN LINE:			
"SATURNIA" v Trst	23. SEPTEMBRA	$ 97.50	$171.50
"REX" preko Genoa	16. SEPTEMBRA	$109.50	$185.50
"Conte de SAVOIE" preko Genoa	30. SEPTEMBRA		
CUNARD LINE:			
"BERENGARIA" pr. Cherbourga	21. SEPTEMBRA	$102.34	$182.00
HAMBURG-AMERICAN LINE:			
"DEUTSCHLAND" pr. Hamburga	27. SEPTEMBRA	$ 91.73	$171.50
NORTH GERMAN LLOYD:			
"EUROPA" preko Cherbourga	26. SEPTEMBRA	$104.84	$185.50
"BREMEN" preko Cherbourga	16. SEPTEMBRA		

Kdor se je odločil za potovanje v stari kraj to leto, naj se takoj priglasi in preskrbeli bomo vse potrebno, da bo udobno in brez vseh skrbi potoval.

PIŠITE ŠE DANES NA:

Slovenic Publishing Company
TRAVEL BUREAU
216 West 18th Street New York, N. Y.

SLOVENIC PUBLISHING CO.
TRAVEL BUREAU
216 WEST 18th STREET NEW YORK, N. Y.
PIŠITE NAM ZA CENE VOZNIH LISTOV, REZERVACIJO KABIN, IN POJASNILA ZA POTOVANJE

16. septembra:
Rex v Genoa
Bremen v Bremen

18. septembra:
Reliance v Hamburg

20. septembra:
Champlain v Havre

21. septembra:
Aquitania v Cherbourg

23. septembra:
Saturnia v Trst
Ile de France v Havre
Veendam v Boulogne

26. septembra:
Europa v Bremen
Statendam v Boulogne

27. septembra:
Washington v Havre
Mauretania v Cherbourg
Deutschland v Hamburg

29. septembra:
Paris v Havre
Olympic v Cherbourg

30. septembra:
Conte di Savoia v Genoa

2. oktobra:
Resolute v Hamburg

4. oktobra:
New York v Hamburg
Bremen v Bremen
Berengaria v Cherbourg

5. oktobra:
Majestic v Cherbourg

7. oktobra:
Milwaukee v Hamburg
Vollendam v Boulogne
Augustus v Trst
Lafayette v Havre

11. oktobra:
Albert Ballin v Hamburg
Manhattan v Havre
Aquitania v Cherbourg

12. oktobra:
Europa v Bremen

13. oktobra:
Rotterdam v Boulogne

14 oktobra:
Rex v Genoa
Ile de France v Havre

18. oktobra:
Hamburg v Hamburg

20. oktobra:
Bremen v Bremen
Statendam v Boulogne
Olympic v Cherbourg
Paris v Havre

21. oktobra:
St. Louis v Hamburg
Vulcania v Trst

25. oktobra:
Deutschland v Hamburg
Washington v Havre
Berengaria v Cherbourg

27 oktobra:
Majestic v Cherbourg

28. oktobra:
Europa v Bremen
Volendam v Boulogne
Conte di Savoia v Genoa

1. novembra:
New York v Hamburg
Aquitania v Cherbourg

4. novembra:
Volendam v Boulogne
Saturnia v Trst
Ile de France v Havre

7. novembra:
Bremen v Bremen

8. novembra:
Albert Ballin v Hamburg
Manhattan v Havre

10. novembra:
Rotterdam v Boulogne

11. novembra:
Milwaukee v Hamburg
Rex v Genoa
Champlain v Havre

15. novembra:
Hamburg v Hamburg
Pres. Roosevelt v Havre
Berengaria v Cherbourg

17. novembra:
Statendam v Boulogne
Paris v Havre

18. novembra:
Augustus v Genoa

22. novembra:
Deutschland v Hamburg
Washington v Havre
Aquitania v Cherbourg

25. novembra:
Europa v Bremen
Veendam v Boulogne
Conte di Savoia v Genoa
Ile de France v Havre

29. novembra:
New York v Hamburg
Pres. Harding v Havre

2. decembra:
Volendam v Boulogne
Vulcania v Trst
Champlain v Havre

5. decembra:
Bremen v Bremen
Albert Ballin v Hamburg
Manhattan v Havre
Berengaria v Cherbourg

9. decembra:
Rex v Genoa

13. decembra:
Hamburg v Hamburg
Pres. Roosevelt v Havre
Aquitania v Cherbourg

14. decembra:
Paris v Havre

15. decembra:
Europa v Bremen
Conte di Savoia v Genoa

20. decembra:
Deutschland v Hamburg
Washington v Havre

27. decembra:
New York v Hamburg
Bremen v Bremen
Pres. Harding v Havre
Berengaria v Cherbourg

31. decembra:
Pennland v Havre

LEDNIK JU JE VRNIL ČEZ 27 LET

8. avgusta 1906 sta odšla dva inomoška turista, mlada magistrastna uradnika Albin Konrath in Josef Villgrattner na Fernerkogel v Sellrainske gore. S ture se nista nikoli več vrnila. Tedne in tedne so ju pozneje iskale reševalne ekspedicije, toda njihov trud je bil zaman. Šele zdaj je narava sama odkrila skrivnost njune smrti. Ob vznožju Fernerkogla so našli dve človeški okostji, in kmalu je postalo jasno, da gre za ostanke nesrečnih dveh inomoških turistov, ki sta izginila pred 27 leti v planinah. Takoj se je odpravila iz Inomosta posebna deputacija z zdravnikom, da preišče okostji. Odprava je ugotovila naslednje podrobnosti:

Konrath in Villgrattner sta imela za turo samo dva dni časa. Kerst hotela za vsako ceno priti na vrh Fernerkogla, je bila tura naporna in nista šla po običajni poti na levi strani lednika, marveč sta plezala nanj po desni, ki ima mnogo manj zasek kakor leva stran. Trupla so našli zdaj nekoliko vstran od običajne poti, kakšnih 2700 m pod skalovjem Fernerkogla, sredi zasek. Vendar sodijo planinci, da je morala biti prvotna lega trupel vsaj 50 m višja. V teku 27 let se je tudi pozicija lednika nekoliko spremenila. Trupli sta torej tičali v ledniku in mrliča sta se z njim vred premikala in menjavala lego.

Kako globoko sta ležala v zasekah, se ni dalo ugotoviti, kajti okostji so ležala prosto na ledu. Posebno pretresljive pa so bile naslednje ugotovitve zdravnika: Nobeno truplo ni kazalo v okostju kakšne poškodbe. O nesreči telaj ni mogoče govoriti. Trupli sta ležali tesno drugo kraj drugega. Poleg okostij so našli tudi neke papirje z zapiski, ki pa jih je vreme tako izpralo, da niso bili več čitljivi. Toda že iz tega se da sklepati na žalosten položaj nesrečnikov. Ni dvoma, da je eden od njiju padel v ledniško zaseko. Tovariš ga ni mogel držati s cepinom in je moral za njim. O tem priča zlomljena palica cepina V zaseki ujeta sta čakala na rešitev, ki je bila gotovo blizu, a ni prišla do cilja. Tako sta turista zmrznila in umrla od lakote. 27 let je hranil lednik njuno skrivnost, letos pa se je led tako odtajal, da je spustil okostji iz sebe in nesreča je prišla v vsej svoji grozotni tragiki na dan.

CENA
DR. KERNOVEGA BERILA
JE ZNIŽANA
Angleško-slovensko
Berilo
(ENGLISH SLOVENE READER)
Stane samo
$2.—
Naročite ga pri
KNJIGARNI 'GLAS NARODA'
216 West 18th Street
New York City

V JUGOSLAVIJO
Preko Havre
NA HITREM EKSPRESNEM PARNIKU
ILE DE FRANCE
23. SEPTEMBRA
14. Oktobra — 4. Novembra
PARIS
29. Septembra — 20. Oktobra
CHAMPLAIN
20. Septembra — 11. Novembra
NIZKE CENE DO VSEH DELOV JUGOSLAVIJE
Za pojasnila in potne liste vprašajte naše pooblaščene agente
French Line
19 STATE STREET, NEW YORK